

Prædiken til Juledag

Luk. 2, 1-14

Det kan blive jul alle vegne. Det kan blive jul hvor som helst, men det kan ikke blive jul på et hvilket som helst tidspunkt. Hvad enten man fejrer jul i hytte, fængsel, slot eller et helt syvende sted, hvad enten det er regnvåd dansk vinter, arktisk fimbulvinter eller argentinsk sommer, så holder vi jul på det samme tidspunkt - i hvert fald inden for et døgn tid med de tidsforskydninger vi nu lever med verden over.

Det hænger sammen med, at det første Gud helliger ikke er et særligt sted, men et stykke tid. Allerede i skabelsesberetningen hører vi, hvordan Gud helliger en bestemt dag til hvile og taksigelse. En fredet plet i tiden, hvor mennesket føres ind i Guds hvile og oplever rekreation – nyskabelse. Det sker, når mennesket overgiver sig til at modtage. I hvilen åbner mennesket sig for Gud. Han kommer – advenit - og griber ind i menneskets virkelighed. At hellige tider, høje tider er noget guddommeligt, er ligesom bevidstheden om tidens dimension noget, der kendetegner mennesket, der er skabt i Guds billede. Dyr er bevidste om deres revir, mennesket er bevidst om tiden.

Gud sagde, der skal være lys på himmelhvelvingen til at skille dag fra nat og til at

fastsætte festtider, dage og år. Men hvordan skal man se på alt det andet i forhold til det, der kaldes helligt? Ja, når noget kaldes helligt, så er det aldrig kun for dets egen skyld. Det særlige påvirker det almindelige. Det høje påvirker det lave.

Mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde. Det kunne ikke vente, tiden kom. Når en kvinde skal føde, er det på én gang den største begivenhed i verdenshistorien og den almindeligste. Det er altid den første og den sidste. Det sker hver eneste dag, og hun ved, at livet nu skal komme til sig selv, men hun ved også, at hun ikke er der, når det sker, hun er ingen steder, lige meget hvor hun er, når tiden kommer, må hun bare følge med. Sådan er det for enhver kvinde, og sådan er det også for Maria.

Det høje og det lave går altid hånd i hånd. Man sidder til en gudstjeneste juledag og tænker måske også på frokosten derhjemme, og har man nu husket at købe snaps. I juleevangeliet går det høje og det lave også hånd i hånd. For da tiden kom, måtte Maria føde sit barn i en stald. Det var ikke lige det sted, hun måske have tænkt sig. Men sådan kan det gå. Da jeg talte om dette her med konfirmanderne, kunne én af dem fortælle,

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 494. 119. årgang
December 2018
ISSN 0901-2214

at han faktisk er født i et værksted, for dér var hans mor, da tiden kom.

Julenat kommer tiden, hvor Maria skal føde. Julenat kommer Gud til verden, adventstiden er forbi, engle åbenbarer sig med et stort budskab, og himmelske hærskarer viser sig. Og samtidig er der skatteoptælling, mangel på logi og i mangel af bedre må barnet ligge i en krybbe. Og den blanding passer i virkeligheden som fod i hose til det barn, der kommer, for han er både Gud og menneske. I ham er det umuligt at se, hvor det høje begynder, og det lave hører op. Han rummer det hele i sig, og han gør noget ved tiden. I adventstiden synger vi salmer fra det afsnit i salmebogen, der hedder ”tidens fylde”.

Tidens fylde ... normalt fylder tid enten slet ingenting eller også på en sær negativ måde alt for meget, når der ikke er nok af den. I hvert fald når det drejer sig om tiden, som vi normalt opfatter den. Den kronologiske tid. Det vil sige den fremadskridende tid. ”Kronologisk”, kronisk, kronik, kronometer kommer alt-sam-men af ”Kronos”. En titan fra den græske mytologi, søn af Uranos og Gaia, det vil sige af himmel og jord. Kronos tog magten fra sin far, kastrerede ham og sendte ham ned i det dybe. Da Kronos blev spået, at han selv ville blive styrtet af sin søn, slugte han alle sine børn, og han er altid afbilledet, som den grusomme titan han er, i færd med at fortære sine børn. Og derfor har han også lagt navn til den kronologiske tid. Den tid, der sluger os.

Men der er også en anden form for tid, den, der på græsk hedder ”kairos”. Mens kronologisk tid er kvantitativ, betegner kairos en

kvalitativ form for tid. En fyldt tid, der vel at mærke ikke er overfyldt, som en kalender kan være det, men en sublim niche i tiden - af ubestemt varighed. Man ved ikke, om der er gået et splitsekund eller en halv evighed, et øjeblik, hvor alting falder i slag, og alt sker samtidigt.

Julenat er indbegrebet af kairos, så meget, at vi, når vi hører fortællingen, bliver samtidige med den. Den åbner et rum i tiden, hvor vi ser Maria med barnet, englene og hyrderne, køerne der gumler, fårene på marken. Det er om os og i os. Det er højtid, fordi det høje rører ved os i det lave på en helt ubegribelig og gennemgribende måde, der for altid forandrer alting. For selv kronos må nu underkaste sig kairos, for vores kronologiske tid regnes fra det tidspunkt, hvor der blev født en frelser i Davids by, - for han er Kristus, Herren over tid og evighed.

Som Kronos er han søn af himmel og jord, nemlig af universets skaber og kvinden Maria. Han er Guds søn. Men i modsætning til Kronos har han ikke travlt med at skubbe sin far fra tronen eller æde sine egne børn. Han kommer for at frelse alle os Guds børn både fra os selv og fra den kronologiske tid, som vi er blevet slaver af.

I julen får tiden en særlig fylde. Gud minder os om, at kvalitetstid ikke er en moderne opfindelse. Den er indskrevet i selve skabelsen. Men vi har glemt det, når vi går i butikker på søndage og ikke kender til at holde hverken hviledagen eller andre dage egentlig hellige, og det hele flyder sammen i en stor forskelsløs malstrøm, der suger al kraft ud af os.

Forleden så jeg et citat, hvor der stod: Jeg

ønsker mig et liv, som jeg ikke har brug for at holde ferie fra. Det tror jeg, mange gør. For vi har glemt, at hvile og arbejde skal veksle. Vores teknologiske og digitale fremskridt gør, at vi kan være på arbejde 24/7, vi kan gøre stort set alt 24/7. Men vores kroppe er stenalderkroppe, skabelseskroppe, ikke ret meget anderledes end på skabelsens morgen, og de protesterer. De vil gerne arbejde, men de vil også hvile sig. Gud taler ikke om ferie, han taler om arbejde og hvile, festdage og højtider, hvor tiden får fylde og bliver kvalitetstid i egentlig forstand.

Kristus kom ind i tiden og gjorde kronos til kairos. Det mindes vi stærkt om i julen, men vi mindes også om det, hvis vi går i kirke om søndagen, for gudstjenesten er altid sådan en niche af tid, hvor man kan blive fyldt op på alle hylder af det høje, mens man sidder i det lave og lader tankeren flyve. Vi bliver mindet om det, når vi kører rundt i landskabet og ser vores vidunderlige landsbykirker. De ligger der som påmindelse om, at Gud vil forære os kvalitetstid ikke bare i julen, men hver uge, hver søndag og i alle de andre højtider, der kommer.

Gud vil give os et liv, vi ikke behøver at holde ferie fra, et liv vi kan arbejde og hvile i. Og det begynder Julenat, begynder med, at tiden ikke længere bare tager noget fra os, men kommer os i møde for at give os ikke bare noget, men nåde. Den nåde det er at måtte være et Guds menneske i en verden, han ikke bare har skabt, men selv er gået helt ind. Ikke bare for at låne os tid, men for at skænke os evighed.

Mette Marie Trankjær
Horbelev og Falkerslev

Salmer:
100, 102, 115, 99, 103, 118

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk